

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
OMBUDSMAN

Právo na informace a ochrana osobních údajů

vybraná stanoviska veřejného ochránce práv

**Konference o právu a zákonných povinnostech obcí a měst, Regionservis
19. února 2015 Brno**

Realizace práva na informace v prostředí územních samospráv

1. **Přímá účast na zasedání zastupitelstva obce/kraje** – účast veřejnosti
vs. zápis k seznámení pouze občanům obce
2. **Přímý přístup občanů obce k dokumentům orgánů obce/kraje** –
právo nahlížet a pořizovat si výpisy z usnesení zastupitelstva, rady,
výborů a komisí rady obce
3. Zveřejnění informace **jiným způsobem v místě obvyklým**
4. **Poskytování informací dle zákona č. 106/1999 Sb.**

Právo na informace a právo na soukromí

článek 17 Listiny základních práv a svobod

„Právo na informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření (..) nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých..“

X

článek 10 Listiny základních práv a svobod

„Každý má právo na ochranu před neoprávněným (...) zveřejňováním údajů o své osobě“

§ 8a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

osobní údaje: zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

ostatní informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Poskytování osobních údajů

- § 4 písm. a) ZOOÚ – definice „osobního údaje“
- § 4 písm. e) ZOOÚ- poskytování informací je způsob zpracování osobních údajů
- § 4 písm. j) ZOOÚ - povinný subjekt je správce osobních údajů
- § 5 odst. 1 ZOOÚ – základní povinnosti správce
- § 5 odst. 2 ZOOÚ - podmínky poskytování osobních údajů

Kdy může povinný subjekt poskytnout osobní údaje?

- a) **souhlas** subjektu údajů (dotčené osoby) - § 5 odst. 2 ZOOÚ
- b) osobní údaje o **veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci** veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti a o jeho funkčním nebo pracovním zařazení (§ 5 odst. 2 písm. f) ZOOÚ)
- c) pokud je to **nezbytné** pro ochranu **práv** a právem chráněných zájmů **příjemce** (myšleno žadatele o informace), a není-li v rozporu s právem subjektu údajů na ochranu jeho soukromého a osobního života (§ 5 odst. 2 písm. e) ZOOÚ)

PLUS: Základní osobní údaje o příjemcích veřejných prostředků (§ 8b InfZ)

Aplikace § 5 odst. 2 písm. e) ZOOÚ aneb kdy je poskytování osobních údajů nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů žadatele o informace?

➤Rozsudek NSS 1 As 78/2014-41 ze dne 13. 8. 2014 – mimořádné udělování státního občanství ČR

Převažuje-li po provedení testu proporcionality právem chráněný zájem žadatele na poskytnutí informace nad právem soukromí subjektu údajů:

- Ize-li informaci považovat za **předmět legitimního veřejného zájmu**,
- je-li informace způsobilá přispět k **diskusi v obecném zájmu** (existuje zájem na podrobení „ohni veřejné debaty“),
- Ize-li zveřejněním informace zajistit **předvídatelnost rozhodování**.

Ústavněprávní limity práva na informace a jejich zákonné provedení

Čl. 17 odst. 4 Listiny

➤ Formální omezení – zákonem

- a) Hmotněprávní – důvody odepření (zejm. §§ 7-11 InfZ)
- b) Procesní – rozhodnutí o odepření informace (§ 15 InfZ)

➤ Materiální podmínky

- a) legitimní účel (ochrana jiného práva/svobody, bezpečnost státu, veřejná bezpečnost, ochrana veřejného zdraví, ochrana mravnosti)
- b) nezbytnost omezení (ve smyslu „nelze účelu dosáhnout jinak“)

➤ Omezení vykládat restriktivně (čl. 4 odst. 4 Listiny, § 12 InfZ)- zákaz zneužití omezení k jinému než stanovenému účelu

Judikatura: 3 Ads 33/2006, 5 A119/2001, 6 As 18/2009 aj.

Fixmac preview - 000087377102

Test proporcionality

1. Test vhodnosti

Umožňuje institut omezující základní právo dosáhnout sledovaný cíl (ochrany jiného práva/veřejného zájmu)?

2. Test potřebnosti

Jde sledovaného cíle dosáhnout jinak? Jde ve vztahu k dotčenému základnímu právu o nejšetrnější prostředek? Existuje jiná možnost, jak dosáhnout zamýšleného cíle bez toho, aniž by bylo dotčeno jiné základní právo?

3. Test poměrování zájmů

Porovnání závažnosti obou v kolizi stojících základních práv

Osobní údaje veřejných funkcionářů

Sp. zn. 7246/2012/VOP/VBG
poskytování informací o přestupcích
veřejných funkcionářů
dle zákona o střetu zájmů

§ 5 odst. 2 písm. f) ZOOÚ - údaj vypovídající o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení

Zákon o střetu zájmů ukládá veřejně činným osobám povinnosti právě na základě jejich veřejného působení. Tyto povinnosti by tedy těmto osobám nevznikly, pokud by veřejným funkcionářem dle tohoto zákona nebyly. Je to právě skutečnost, že osoba je veřejným funkcionářem, která zakládá její povinnost poskytovat údaje dle zákona o střetu zájmů. Porušení této povinnosti tedy přímo a úzce s jejím postavením coby osoby veřejně činné. Informace o výsledku projednávání tohoto typu přestupku tedy vypovídají o veřejné činnosti veřejného funkcionáře.

Které osobní údaje veřejných funkcionářů lze poskytnout?

Mezi údaje, které vypovídají o veřejné nebo úřední činnosti, a které lze podle § 5 odst. 2 písm. f) ZOOÚ **poskytnout i bez souhlasu** subjektu údajů patří:

- informace o tom, zda se daná osoba (ne)dopustila porušení zákona o střetu zájmů a jakým způsobem,
- informace o tom, jak správní orgán naložil s oznámením přestupku (jak je meritorně/procesně vyřídil), včetně informace o případné (ne)vině a uložené sankci.

Poskytování informací o uložené sankci?

Stanovisko ochránce

Informace o uložené sankci a její výši tvoří **součást rozhodnutí** správního orgánu o přestupku (o vině a trestu), proto ani tuto informaci není možné a priori vyloučit z jejího poskytnutí. Sankci v podobě udělené pokuty lze pak chápat jako **projev prosazení veřejného zájmu při výkonu veřejné správy**, neboť každá sankce má v sobě navíc jak **hledisko správně-trestní** vůči konkrétní (fyzické či právnické) osobě, tak **hledisko preventivního působení** na ostatní fyzické a právnické osoby. Tato funkce správního trestání by byla popřena, kdyby správní úřady bez dalšího odmítaly sdělit informaci o sankci a její výši.

Stanovisko ÚOOÚ

V poskytnutí informace o výši udělené sankce lze spatřovat **citelný zásah do osobního života dané osoby**. S ohledem na § 10 ZOOÚ lze považovat za legitimní **odepřít** tuto část informace o přestupku (konkrétní výši uložené pokuty). Pro účely zákona o střetu zájmů a informačního zákona **postačí obecná informace**.

Postup při podávání žádosti o informace

Sp. zn. 7108/2013/VOP/DS

žádost o poskytnutí informace (§ 13 InfZ) není podáním (§ 37 SŘ)

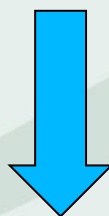
žádost i bez uznávaného elektronického podpisu = řádná žádost dle InfZ

povinnost žádost bezodkladně vyřídit v souladu s InfZ

Elektronicky učiněná žádost o informace je povinnému subjektu doručena pouze v případě dodání **na jeho elektronickou adresu podatelny** zveřejněnou na jeho úřední desce, resp. jeho internetových stránkách (§ 14 odst. 3 a 4 InfZ).

den doručení na podatelnu = počátek běhu lhůty pro vyřízení žádosti

Žádost ve smyslu InfZ

Sp. zn. 2139/2012/VOP/JHO

Výslovným odkazem na svůj nárok na informaci uvedeným v žádosti o informaci žadatel dostatečně dává najevo, že žádá o poskytnutí informace podle InfZ.

Povinný subjekt by měl vyřídit žádost o informaci podle InfZ i v případě pochybností o povaze žádosti, a to s ohledem na požadavek maximálního zjednodušení přístupu k informacím podle čl. 17 Listiny. Pro získání jistoty, zda žádost byla podána ve smyslu jmenovaného zákona, má povinný subjekt možnost nejprve vyzvat žadatele o její upřesnění.

Žádost o informaci není nutné vyřídit podle InfZ jen v případě, je-li zcela nepochybené, že žadatele neměl v úmyslu žádat o informace formálním způsobem dle InfZ.

Judikatura: 8 As 57/2011 ze dne 29. 8. 2011, 8 Aps 5/2012 ze dne 19. 2. 2013

NEzkoumání důvodů žádosti o informace

Sp. zn. 3589/2006/VOP/KČ

InfZ nevyžaduje, aby byla žádost zdůvodněna či podložena nějakým „právním titulem“. Žádost o informaci je třeba vnímat jako projev práva na informace ve smyslu článku 17 Listiny základních práv a svobod. U požadavku na zdůvodnění lze pochybovat o tom, že právě odůvodnění žádosti o informace je opatřením v demokratické společnosti nezbytným pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví či mravnost.

Sp. zn. 5137/2010/VOP/KČ

Podle InfZ není žadatel povinen uvádět důvody svého dotazu. Povinný subjekt tudíž nemůže a nesmí jeho důvody zkoumat. O tom, zda povinný subjekt informaci poskytne, nebo nikoliv, musí rozhodnout výhradně jen na základě povahy požadované informace – zda se jedná o informaci, u níž je dán zákonný důvod, pro její neposkytnutí.

Judikatura NSS: 8 As 57/2006-67 ze dne 29. 5. 2008 – motivace žadatele k podání žádosti není pro posouzení věci podstatná. Skutečnost, zda byl stěžovatel při podání žádosti o informace veden pouhou zvědavostí, zda hodlal uplatňovat svá občanská práva, či zda byl veden obchodním nebo jiným zájmem, nehraje při posouzení roli.

Způsoby vyřizování žádostí

Sp. zn. 2401/2007/VOP/KČ

Kdykoliv povinný subjekt **neposkytne** žadateli požadované informace, aniž by zároveň žádost odložil či odmítl podle příslušných ustanovení zákona o svobodném přístupu k informacím, **musí vydat rozhodnutí o odepření informací**. To platí i pro situaci, kdy úřad informace sám nemá a je přesvědčen, že mu zákon neukládá je mít, případně kdy se podle jeho názoru nejedná o informaci, ale o dotaz na názor. Pouze takový postup dává v konečném důsledku záruku soudní obrany proti nesprávnému posouzení situace povinným subjektem, což nelze nikdy zcela vyloučit.

Forma poskytnutí informace

Formu poskytnutí informace, volí žadatel.

Sp. zn. 5137/2010/VOP/KČ – dodržení formy poskytované informace

Jestliže žadatel požádá o poskytnutí informací formou kopií konkrétních listin, je povinný subjekt zavázán tuto formu respektovat a nikoliv poskytnout informace pouhým výpisem.

Judikatura: Krajský soud v Českých Budějovicích č.j. 10 Ca 232/2001 -40 ze dne 24. 10. 2001, NSS 7A 3/2002-46 ze dne 14. 1. 2004, 1 As 17/2008-67 ze dne 7. 5. 2008

Zneužití práva na informace a množstevní šikana?

Sp. zn. 7108/2013/VOP/DS

Pro označení určitého dokumentu jako šikanózní není rozhodující, o kolikáté podání (podnět) téhož nebo obdobného obsahu v pořadí se jedná. Zásadní je celkové posouzení všech dosud doručených podání (podnětů) téhož stěžovatele v téže věci, a v to v jejich vzájemné souvislosti.

Judikatura: „zneužití práva“ = někdo vykonává své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někomu jinému nebo společnosti (čj. 1 As 107/2004-48 ze dne 10. 11. 2005, č. 869/2006 Sb. NSS); jednání, která práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem (čj. 1 As 70/2008-74 ze dne 27. 5. 2010, č. 2099/2010 Sb. NSS)

Zneužití práva na informace a množstevní šikana?

Sp. zn. 7108/2013/VOP/DS

Příklad zneužití práva na informace: opakované žádosti o informace, jestliže předchozí žádosti povinný subjekt procesně řádně a ze zákonných důvodů odmítl a svá rozhodnutí řádně odůvodnil, nicméně žadatel toto odmítá respektovat a pokouší se typově shodný druh informací znovu a znovu získat.

ŘEŠENÍ: Rozhodnutí o odmítnutí informace dle § 15 InfZ s odůvodněním zneužití práva na informace.

Judikatura: čj. 6 As 68/2014-24 ze dne 25. 6. 2014

Vnitřní předpisy

Sp. zn. 4399/2006/VOP/FH - vnitřní předpis upravující mj. práva a povinnosti odsouzených

Sp. zn. 4045/2012/VOP/KČ - metodika ČSSZ pro posuzování stupně závislosti podle zákona o sociálních službách

Sp. zn. 4612/2012/VOP/KČ - směrnice o vyřizování stížností a organizační řád úřadu práce

Za informaci, která se vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům, a tudíž k ní lze odepřít přístup podle zákona o svobodném přístupu k informacím, nelze považovat ta ustanovení vnitřního pokynu, která dopadají též na osoby stojící vně povinného subjektu.

Směrnice o vyřizování stížností bude vždy z větší části dopadat na práva osob stojících vně povinného subjektu, tudíž ji nelze označit za vnitřní pokyn.

I v případě organizačního řádu, který z větší části bude „ryzím“ vnitřním předpisem, by měl úřad vést úvahu o tom, zda snad některé jeho části přece jen na třetí osoby nedopadají.

Informace o výsledcích kontrol

- Rozlišovat původce informace (třetí osoba/povinný subjekt (kontrolující))
- Vždy zvažovat další omezení InfZ
- Princip minimalizace (začernění, anonymizace)

Sp. zn. 5137/2010/VOP/KČ – neposkytnutí informace o kontrole HZS

Kontrolní zjištění, závěry kontroly, uložená opatření k nápravě a závěry kontrolní dohlídky jsou typické informace vzniklé činností kontrolního orgánu jako povinného subjektu.

Mlčenlivost

- Význam povinné mlčenlivosti - právní nástroj zaručující integritu úřadu z hlediska informací
- Subjektivní povinnost - zavazuje fyzické osoby (zaměstnance) nikoliv úřad jako povinný subjekt
- § 19 InfZ - poskytnutí informace v souladu s InfZ není porušením povinnosti mlčenlivosti
- **Každé odůvodnění rozhodnutí o odepření informace opřené o mlčenlivost je porušením zákona!**

Judikatura: 3 Ads 33/2006-57 ze dne 16. 5. 2007 – povinnost mlčenlivosti nemá ve svém důsledku omezit aplikaci InfZ

Děkuji za pozornost.

JUDr. Veronika Gabrišová
gabrisova@ochrance.cz

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
OMBUDSMAN